Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (ceturtā palāta)

2024. gada 4. oktobrī*

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Kopējā lauksaimniecības politika – Regula (ES) Nr. 1305/2013 – Regula (ES) Nr. 1307/2013 – Regula (ES) Nr. 1308/2013 – Kaņepju (*Cannabis sativa*) audzēšana – Aizliegums kaņepju audzēšanai slēgtā un ar hidroponisko sistēmu aprīkotā vidē

Lietā C-793/22

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Curtea de Apel Alba Iulia* (Albas Julijas apelācijas tiesa, Rumānija) iesniegusi ar 2022. gada 23. novembra lēmumu un kas Tiesā reģistrēts 2022. gada 29. decembrī, tiesvedībā

Biohemp Concept SRL

pret

Direcția pentru Agricultură Județeană Alba,

TIESA (ceturtā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs K. Likurgs [*C. Lycourgos*], Tiesas priekšsēdētājs K. Lēnartss [*K. Lenaerts*], kas pilda ceturtās palātas tiesneša pienākumus, tiesneši O. Spinjana-Matei [*O. Spineanu-Matei*], Ž. K. Bonišo [*J.-C. Bonichot*] un S. Rodins [*S. Rodin*] (referents),

ģenerāladvokāts: M. Kamposs Sančess-Bordona [*M. Campos Sánchez-Bordona*],

sekretāre: R. Šereša [*R. Şereş*], administratore,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2024. gada 25. janvāra tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko snieguši:

– *Biohemp Concept SRL* vārdā – *M.-E. Coman*, *avocată*,

– Rumānijas valdības vārdā – *R. Antonie*, *E. Gane*, un *L. Ghiță*, pārstāves,

– Eiropas Komisijas vārdā – *M. Konstantinidis*, *L. Radu Bouyon* un *M. ter Haar*, pārstāvji,

noklausījusies ģenerāladvokāta secinājumus 2024. gada 21. marta tiesas sēdē,

* Tiesvedības valoda – rumāņu.

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 1307/2013 (2013. gada 17. decembris), ar ko izveido noteikumus par lauksaimniekiem paredzētiem tiešajiem maksājumiem, kurus veic saskaņā ar kopējās lauksaimniecības politikas atbalsta shēmām, un ar ko atceļ Padomes Regulu (EK) Nr. 637/2008 un Padomes Regulu (EK) Nr. 73/2009 (OV 2013, L 347, 608. lpp.), Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 1308/2013 (2013. gada 17. decembris), ar ko izveido lauksaimniecības produktu tirgu kopīgu organizāciju un atceļ Padomes Regulas (EEK) Nr. 922/72, (EEK) Nr. 234/79, (EK) Nr. 1037/2001 un (EK) Nr. 1234/2007 (OV 2013, L 347, 671. lpp.), kā arī LESD 35., 36. un 38. pantu.

2 Šis lūgums ir iesniegts tiesvedībā starp *Biohemp Concept SRL* un *Direcția pentru Agricultură Județeană Alba* (Albas žudeca Lauksaimniecības direkcija, Rumānija; turpmāk tekstā – "Lauksaimniecības direkcija") par pēdējās minētās pieņemto lēmumu daļēji noraidīt *Biohemp Concept* iesniegto pieteikumu atļaujas saņemšanai kaņepju audzēšanai.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

Regula (ES) Nr. 1305/2013

3 Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 1305/2013 (2013. gada 17. decembris) par atbalstu lauku attīstībai no Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA) un ar ko atceļ Padomes Regulu (EK) Nr. 1698/2005 (OV 2013, L 347, 487. lpp.), kurā grozījumi izdarīti ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2017. gada 13. decembra Regulu (ES) 2017/2393 (OV 2017, L 350, 15. lpp.), 3. pantā ir noteikts:

"ELFLA palīdz īstenot stratēģiju "Eiropa 2020", sekmējot ilgtspējīgu lauku attīstību visā [Eiropas] Savienībā, papildinot citus [kopējās lauksaimniecības politikas (KLP)] instrumentus, kohēzijas politiku un kopējo zivsaimniecības politiku. Tā veicina tādas Savienības lauksaimniecības nozares attīstību, kas ir teritorijas un vides ziņā līdzsvarotāka, klimatam labvēlīgāka, noturīgāka, konkurētspējīgāka un novatoriskāka. Tā veicina arī lauku teritoriju attīstību."

4 Regulas (ES) Nr. 1305/2013 17. panta 1. punkts formulēts šādi:

"Atbalsts saskaņā ar šo pasākumu attiecas uz materiālajiem un/vai nemateriālajiem ieguldījumiem, kas:

a) uzlabo lauku uzņēmuma vispārējos darbības rādītājus un ilgtspēju;

b) attiecas uz LESD I pielikumā minēto lauksaimniecības produktu, izņemot zivsaimniecības produktu, vai kokvilnas pārstrādi, tirdzniecību un/vai pilnveidi; ražošanas procesa rezultāts var būt arī produkts, uz kuru minētais pielikums neattiecas; ja atbalstu sniedz finanšu instrumentu veidā, resursi var būt arī produkts, uz kuru neattiecas minētais pielikums, ar nosacījumu, ka ieguldījums veicina vienu vai vairākas Savienības prioritātes lauku attīstības jomā;

c) attiecas uz infrastruktūru, kas saistīta ar lauksaimniecības un mežsaimniecības attīstību, modernizāciju vai pielāgošanu, tostarp lauku saimniecības un meža zemes pieejamību, zemes konsolidāciju un uzlabošanu, energoapgādi un energotaupību un ūdensapgādi un ūdens resursu taupību [..]

[..].”

Regula Nr. 1307/2013

5 Regulas Nr. 1307/2013 32. panta 6. punktā paredzēts:

“Platības, ko izmanto kaņepju audzēšanai, ir atbalsttiesīgas tikai tad, ja izmantoto šķirņu tetrahidrokanabinola saturs nepārsniedz 0,2 %.”

6 Šīs regulas 35. panta 3. punkts formulēts šādi:

“Lai nodrošinātu sabiedrības veselības aizsardzību, [Eiropas] Komisija tiek pilnvarota pieņemt deleģētos aktus saskaņā ar 70. pantu, paredzot noteikumus, ar kuriem paredz, ka maksājumu piešķiršanas priekšnoteikums ir konkrētu kaņepju šķirņu sertificētu sēklu izmantošana, un procedūru kaņepju šķirņu noteikšanai un 32. panta 6. punktā minētā tetrahidrokanabinola satura pārbaudei.”

Regula Nr. 1308/2013

7 Regulas Nr. 1308/2013 1. panta “Darbības joma” 1. pantā paredzēts:

“1. Ar šo regulu izveido lauksaimniecības produktu tirgu kopīgu organizāciju, kas aptver visus produktus, kuri minēti Līgumu I pielikumā, izņemot zvejas un akvakultūras produktus, kā tie definēti Savienības tiesību aktos par kopīgo tirgus organizāciju zvejas un akvakultūras produktu jomā.

2. Lauksaimniecības produktus, kas definēti 1. punktā, iedala šādās nozarēs, kuras uzskaitītas attiecīgās I pielikuma daļās:

[..]

h) lini un kaņepes, VIII daļa [..]

[..].”

8 Šīs regulas 189. pants "Kaņepju imports" formulēts šādi:

"1. Turpmāk norādītos produktus var importēt Savienībā vienīgi tad, ja tie atbilst šādiem nosacījumiem:

a) neapstrādāti kaņepāji, uz kuriem attiecas KN kods 5302 10 00 un kuri atbilst Regulas [Nr. 1307/2013] 32. panta 6. punktā un 35. panta 3. punktā paredzētajiem nosacījumiem;

b) sējai paredzētas kaņepju šķirņu sēklas ar KN kodu ex 1207 99 20, kurām pievienots pierādījums, ka attiecīgās šķirnes tetrahidrokanabinola saturs nepārsniedz saturu, kas noteikts saskaņā ar 32. panta 6. punktu un 35. panta 3. punktu Regulā [Nr. 1307/2013];

c) sēšanai neparedzētas kaņepju sēklas ar KN kodu 1207 99 91, kuras importē tikai dalībvalsts pilnvaroti importētāji, lai nodrošinātu, ka šādas sēklas nav paredzētas sēšanai.

2. Šo pantu piemēro, neskarot stingrākus noteikumus, ko dalībvalstis pieņēmušas saskaņā ar LESD, un pienākumus, kas izriet no [Pasaules Tirdzniecības organizācijas (PTO)] Lauksaimniecības nolīguma."

9 Regulas Nr. 1308/2013 I pielikumā "1. panta 2. punktā minēto produktu saraksts" VIII daļā ar KN kodu 5302 tostarp norādīta "Kaņepāju (*Cannabis sativa L.*) šķiedra, neapstrādāta vai apstrādāta, bet nevērpta; kaņepāju pakulas un atkritumi (ieskaitot vērpšanas atkritumus un plucinātas šķiedras)".

Deleģētā regula (ES) Nr. 639/2014

10 Komisijas Deleģētās regulas (ES) Nr. 639/2014 (2014. gada 11. marts), ar ko papildina Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 1307/2013, ar ko izveido noteikumus par lauksaimniekiem paredzētiem tiešajiem maksājumiem, kurus veic saskaņā ar kopējās lauksaimniecības politikas atbalsta shēmām, un ar kuru groza minētās regulas X pielikumu (OV 2014, L 181, 1. lpp.), kurā grozījumi izdarīti ar Komisijas 2018. gada 28. februāra Deleģēto regulu (ES) 2018/707 (OV 2018, L 119, 1. lpp.), 9. pantā bija paredzēts:

"1. Regulas [Nr. 1307/2013] 32. panta 6. punkta piemērošanas vajadzībām platības, kuras izmanto kaņepju audzēšanai, ir atbalsttiesīgas tikai tad, ja izmanto tādu šķirņu sēklas, kas uzskaitītas "Lauksaimniecības augu sugu šķirņu kopējā katalogā" tā gada 15. martā, par kuru piešķirts maksājums, un publicētas saskaņā ar [Padomes Direktīvas 2002/53/EEK (2002. gada 13. jūnijs) par lauksaimniecības augu sugu šķirņu kopējo katalogu (OV 2002, L 193, 1. lpp.)] 17. pantu. [..]

2. Dalībvalstis izveido sistēmu, ko izmanto, lai noteiktu Δ9-tetrahidrokanabinola saturu (turpmāk "*THC* saturs") kaņepju šķirnēs, un kas ļauj dalībvalstīm izmantot III pielikumā izklāstīto metodi.

[..]"

Rumānijas tiesības

Likums Nr. 18/1991

11 1991. gada 19. februāra *legea nr. 18/1991 a fondului funciar* (Likums Nr. 18/1991 par nekustamo īpašumu; 1998. gada 5. janvāra *Monitorul Oficial al României*, I daļa, Nr. 1), redakcijā, kas piemērojama pamatlietā, 2. pants formulēts šādi:

"Atkarībā no tās izmantošanas mērķa zemi iedala:

a) lauksaimniecībā izmantojama zeme:

– zemes gabali lauksaimnieciskajai ražošanai – aramzeme, vīna dārzi, augļu dārzi, vīnogu stādu audzētavas, koku stādu audzētavas, apiņu un zīdkoku stādi, ganības, pļavas, siltumnīcas, fotogalvaniskās siltumnīcas, dobes un citi analogi;

– zemes gabali ar pameža veģetāciju, ja tie neietilpst mežsaimniecības pasākumos, apmežotas ganības;

– zemes gabali, kas aprīkoti ar agrozootehniskām būvēm un iekārtām, akvakultūras iekārtām un augsnes meliorācijas iekārtām, ceļiem tehnikas vajadzībām un zemes īpašumu savienošanai, platformām un noliktavas telpām, kas atbilst lauksaimnieciskās ražošanas vajadzībām;

– neražojošas zemes, ko var pielāgot un izmantot lauksaimnieciskajai ražošanai."

Likums Nr. 339/2005

12 Saskaņā ar 2005. gada 29. novembra *legea nr. 339/2005 privind regimul juridic al plantelor, substanțelor și preparatelor stupefiante și psihotrope* (Likums Nr. 339/2005 par narkotisko un psihotropo augu, vielu un preparātu tiesisko regulējumu; 2005. gada 5. decembra *Monitorul Oficial al României*, I daļa, Nr. 1095) 12. panta 4. punktu:

"Atļauju saņēmušajiem kaņepju un opija magoņu audzētājiem ir pienākums apsēt viņiem piederošo zemi tikai ar to šķirņu sēklām, kas reģistrētas "Rumānijas oficiālajā kultūraugu šķirņu un hibrīdu katalogā" vai [Savienības] katalogos, un ko ražojuši uzņēmumi, kuriem ir Lauksaimniecības, mežsaimniecības un lauku attīstības ministrijas atļauja, kuru izdod sēklu kontroles un sertifikācijas teritoriālās iestādes."

Likuma Nr. 339/2005 piemērošanas metodiskie noteikumi

13 2006. gada 22. decembra *Hotărârea nr. 1915 pentru aprobarea Normelor metodologice de aplicare a prevederilor Legii nr. 339/2005* (Lēmums Nr. 1915, ar ko apstiprina metodiskos noteikumus Likuma Nr. 339/2005 piemērošanai; 2007. gada 11. janvāra *Monitorul Oficial al României*, I daļa, Nr. 18; turpmāk tekstā – "Likuma Nr. 339/2005 piemērošanas metodiskie noteikumi") 4. panta 5. punktā paredzēts:

"Lai izsniegtu atļauju narkotisko un psihotropo vielu saturošu augu audzēšanai, izmantošanai rūpniecībā un/vai pārtikā, zinātnes vai tehnikas jomā, vai sēklu ražošanai, audzētājiem jāiesniedz pieteikums apgabalu vai Bukarestes pašvaldības lauksaimniecības lietu direkcijās [..]. Atkarībā no atļaujas mērķa pieteikumam pievieno šādu dokumentu oriģinālu un kopiju:

[..]

b) īpašumtiesību apliecinājums, protokoli/valdījuma apliecības vai citi dokumenti, kas apliecina lauksaimniecības zemes platības likumīgu izmantošanu [..]

[..]."

Pamatlieta un prejudiciālais jautājums

14 *Biohemp Concept* 2021. gada 14. janvārī Lauksaimniecības direkcijai iesniedza pieteikumu, lūdzot izsniegt atļauju kaņepju audzēšanai 0,54 hektāru platībā.

15 2021. gada 27. janvārī šī iestāde izsniedza pieprasīto atļauju tikai par 0,50 hektāru platību un tajā pašā dienā informēja *Biohemp Concept*, ka neatļautā 0,04 hektāru platība nav lauksaimniecības zeme, bet gan ēka agrozootehniskiem mērķiem un ka šāda veida ēka neatbilst Likuma Nr. 339/2005 piemērošanas metodisko noteikumu 4. panta 5. punkta b) apakšpunkta prasībām.

16 *Biohemp Concept* par minēto atļaujas atteikumu minētajā iestādē iesniedza administratīvu sūdzību, norādot, ka šīs sūdzības iesniegšanas brīdī attiecīgā ēka tika izmantota kā aizsargāta vide augu audzēšanai, kā tas izrietot no Pjanu [*Pianu*] pašvaldības (Rumānija) 2021. gada 3. februārī izdotā apliecinājuma. Tā atzina, ka sākotnēji attiecīgajai ēkai bija agrozootehnisks izmantojums.

17 2021. gada 17. februārī Lauksaimniecības direkcija minēto sūdzību noraidīja.

18 2021. gada 13. aprīlī *Biohemp Concept* cēla prasību *Tribunalul Alba* (Albas apgabaltiesa, Rumānija). Prasības pamatojumam tā tostarp norādīja, ka Lauksaimniecības direkcijas atteikums piešķirt atļauju par 0,04 hektāru platību galvenokārt ir balstīts uz jēdziena "lauksaimniecības zemes platība" Rumānijas tiesību aktu izpratnē šauru un līdz ar to kļūdainu interpretāciju; šis jēdziens attiecoties arī uz zemes gabaliem, kurus aizņem agrozootehniskas būves vai iekārtas, kas atbilst lauksaimnieciskās ražošanas vajadzībām.

19 *Tribunalul Alba* (Albas apgabaltiesa) *Biohemp Concept* prasību atzina par nepamatotu, jo 0,04 hektāru platība, ko aizņem rūpnieciskās un administratīvās ēkas agrozootehniskai izmantošanai, pati par sevi neatbilst Likuma Nr. 339/2005 piemērošanas metodisko noteikumu 4. panta 5. punkta b) apakšpunktā paredzētajiem nosacījumiem. Proti, šīs ēkas nevar tikt pielīdzinātas "lauksaimniecības zemes platībai" šīs tiesību normas izpratnē, jo Rumānijas

likumdevēja nodoms bija atļaut tādu augu audzēšanu, kas satur narkotiskas un psihotropas vielas un kas ir paredzēti izmantošanai rūpniecībā un pārtikā medicīnas, zinātnes vai tehnikas jomā vai sēklu ražošanai, tikai attiecībā uz lauksaimniecībā izmantojamu zemi, kāda tā definēta Likumā Nr. 18/1991.

20 *Biohemp Concept* par pirmās instances tiesas spriedumu iesniedza apelācijas sūdzību *Curtea de Apel Alba Iulia* (Albas Julijas apelācijas tiesa, Rumānija), kas ir iesniedzējtiesa.

21 *Biohemp Concept* uzskata, ka jēdzienu "lauksaimniecības zemes platība" Likuma Nr. 339/2005 piemērošanas metodisko noteikumu izpratnē nevar interpretēt tādējādi, ka atļauja audzēt augus, kuri satur narkotiskas un psihotropas vielas un kuri paredzēti konkrētai izmantošanai, var tikt izsniegta tikai attiecībā uz lauksaimniecības zemi šaurā nozīmē. Gluži pretēji, šis jēdziens esot jāsaprot kā tāds, kas norāda uz lauksaimniecībā izmantojamo zemi. Tas, ka aizsargātās vietās tiek audzētas kaņepes, kurās *THC* saturs nepārsniedz likumā noteikto 0,2 % robežu, ļaujot iegūt augus ar kanabidiola koncentrāciju 12–14 % apmērā, lai gan attiecībā uz kaņepēm, kuras tiek audzētas atklātā laukā, šī koncentrācija nepārsniedzot 1 %.

22 Iesniedzējtiesai ir šaubas par to, vai – audzēšanas slēgtā un ar hidroponisko sistēmu aprīkotā vidē gadījumā – valsts tiesiskais regulējums, ar kuru tiek ierobežota atļaujas izsniegšana kaņepju (*Cannabis sativa*) audzēšanai, ir saderīgs ar Savienības tiesībām.

23 Šādos apstākļos *Curtea de Apel Alba Iulia* (Albas Julijas apelācijas tiesa) uzdod Tiesai šādu prejudiciālu jautājumu:

"Vai Regula Nr. 1307/2013 un Regula Nr. 1308/2013, kā arī LESD 35., 36. un 38. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tie nepieļauj valsts tiesisko regulējumu, ar kuru ir aizliegta kaņepju (*Cannabis sativa*) audzēšana slēgtā un ar hidroponiskām sistēmām aprīkotā vidē?"

Par prejudiciālo jautājumu

Par pieņemamību

24 Rumānijas valdība apstrīd prejudiciālā jautājuma pieņemamību, ciktāl tas attiecas uz LESD 35., 36. un 38. panta interpretāciju.

25 Attiecībā uz LESD 35. un 36. panta interpretāciju šī valdība uzsver, pirmkārt, ka no lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu skaidri neizriet, ka *Biohemp Concept* lūdz izsniegt atļauju eksportēšanai uz citām dalībvalstīm paredzētu kaņepju hidroponiskai audzēšanai, un, otrkārt, ka nepastāv saikne starp pamatlietā piemērojamo valsts tiesisko regulējumu un šīm tiesību normām.

26 Jāatgādina, ka ar LESD 267. pantu izveidotā procedūra ir instruments sadarbībai starp Tiesu un dalībvalstu tiesām, ar kuru Tiesa dalībvalstu tiesām sniedz norādes par Savienības tiesību interpretāciju, kuras tām vajadzīgas, lai izspriestu tajās izskatāmās lietas. Šīs sadarbības ietvaros valsts tiesai, kura izskata pamatlietu un kurai vienīgajai ir precīzas zināšanas par tās pamatā esošajiem faktiem un kurai ir jāuzņemas atbildība par pieņemamo tiesas nolēmumu, ir jānovērtē gan tas, vai prejudiciālais nolēmums ir nepieciešams sprieduma taisīšanai, gan arī Tiesai uzdoto jautājumu nozīmīgums. Tādējādi, ja uzdotie jautājumi attiecas uz Savienības tiesību interpretāciju, Tiesai principā par tiem ir jālemj (spriedums, 2023. gada 7. decembris, *mBank* (Patērētāja paziņojums), C-140/22, EU:C:2023:965, 47. punkts un tajā minētā judikatūra).

27 Tiesa var atteikties lemt par prejudiciālu jautājumu vienīgi tad, ja ir acīmredzams, ka lūgtajai Savienības tiesību normas interpretācijai nav nekādas saiknes ar faktisko situāciju pamatlietā vai pamatlietas priekšmetu, vai arī gadījumos, kad izvirzītā problēma ir hipotētiska vai kad Tiesai nav zināmi faktiskie un tiesiskie apstākļi, kas nepieciešami, lai sniegtu noderīgu atbildi uz tai uzdotajiem jautājumiem (spriedums, 2024. gada 29. februāris, *Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid* (Savstarpēja uzticēšanās pārsūtīšanas gadījumā), C-392/22, EU:C:2024:195, 84. punkts un tajā minētā judikatūra).

28 Šajā ziņā Tiesas Reglamenta 94. pantā ir noteikts, ka lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu ietver "strīda priekšmeta, kā arī faktu, kuriem ir nozīme un kurus ir konstatējusi iesniedzējtiesa, kopsavilkumu vai vismaz to faktu izklāstu, uz kuriem balstīti jautājumi", "to valsts tiesību normu saturu, kas varētu būt piemērojamas attiecīgajā lietā, un attiecīgā gadījumā atbilstošo valsts judikatūru", kā arī "to iemeslu izklāstu, kas likuši iesniedzējtiesai šaubīties par noteiktu Savienības tiesību normu interpretāciju vai spēkā esamību, kā arī saikni, ko tā konstatējusi starp šīm tiesību normām un pamatlietai piemērojamajiem valsts tiesību aktiem".

29 Taču konkrētajā gadījumā lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu nav pietiekami skaidri un precīzi norādīts, kādu iemeslu dēļ iesniedzējtiesa uzskata, ka tajā izskatāmā strīda atrisināšanai ir nepieciešama LESD 35. un 36. panta interpretācija.

30 Šajā lūgumā nav arī pietiekami konkrēti izklāstīti faktiskie apstākļi, uz kuriem ir balstīts prejudiciālais jautājums, attiecībā uz LESD 35. un 36. pantu.

31 Līdz ar to, ciktāl prejudiciālais jautājums attiecas uz LESD 35. un 36. panta interpretāciju, tas ir nepieņemams.

32 Attiecībā uz LESD 38. panta interpretāciju Rumānijas valdība apgalvo, ka lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu nav ietverta nepieciešamā informācija, kas ļautu Tiesai sniegt lietderīgu atbildi šīs tiesību normas interpretācijai.

33 Jānorāda, ka LESD 38. panta 1. punktā paredzēts, ka Savienība nosaka un īsteno kopējo lauksaimniecības un zivsaimniecības politiku, un tā 3. punktā ir noteikts, ka produkti, uz kuriem attiecas LESD 39.–44. panta normas par lauksaimniecību un zivsaimniecību, ir uzskaitīti sarakstā, kas ietverts LESD I pielikumā. Šī pielikuma 57. nodaļā ir iekļauta kaņepāju šķiedra (*Cannabis sativa*), neapstrādāta vai apstrādāta, bet nevērpta; kaņepāju šķiedru atsukas un atbiras (tostarp plucinātas lupatas vai virves).

34 LESD 39. pantā ir noteikti KLP mērķi.

35 Tā kā ar Regulu Nr. 1308/2013 saskaņā ar tās 1. panta 1. punktu attiecībā uz minētajā pielikumā uzskaitītajiem produktiem ir izveidota tirgu kopīga organizācija (TKO), un tās 189. panta 1. punktā ir paredzēts, ka neapstrādātus kaņepājus var importēt Savienībā tikai tad, ja tie atbilst tostarp Regulas Nr. 1307/2013 32. panta 6. punktā un 35. panta 3. punktā paredzētajiem nosacījumiem, šīs regulas ir jāinterpretē, ņemot vērā LESD 38. un 39. pantu.

36 Līdz ar to, ciktāl prejudiciālais jautājums attiecas uz LESD 38. panta interpretāciju, tas ir pieņemams.

Par lietas būtību

37 Ar prejudiciālo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai Savienības tiesības, kas attiecas uz KLP, jāinterpretē tādējādi, ka tām ir pretrunā aizliegums dalībvalstī audzēt kaņepes (*Cannabis sativa*) slēgtā un ar hidroponisko sistēmu aprīkotā vidē.

38 Vispirms jāuzsver – kā secinājumu 69. punktā norāda ģenerāladvokāts –, ka hidroponika ir audzēšanas sistēma, kurā saknes tiek apgādātas ar ūdenī izšķīdušu barības vielu šķīdumu, kas satur ķīmiskos elementus, kas nepieciešami tādu augu attīstībai, kuri var augt ūdens vidē bez augsnes.

39 Kā izriet no Regulas Nr. 1308/2013 1. panta, kaņepju audzēšana ietilpst ar šo regulu izveidotajā TKO attiecībā uz lauksaimniecības produktiem.

40 It īpaši attiecībā uz kaņepju audzēšanu slēgtā un ar hidroponisko sistēmu aprīkotā vidē jānorāda, ka šajā regulā no tās piemērošanas jomas nav skaidri izslēgtas šīs audzēšanas sistēmas. Turklāt, ņemot vērā minēto sistēmu spēju palīdzēt sasniegt LESD 39. panta 1. punktā noteiktos KLP mērķus, Regulu Nr. 1308/2013 nevar interpretēt tādējādi, ka ar to šīs sistēmas netieši un vispārīgi tiek izslēgtas no TKO piemērošanas jomas, kas izveidota ar to.

41 Tādējādi, kā izriet no pastāvīgās judikatūras, ja konkrētā nozarē ir pieņemta regula par TKO, dalībvalstīm jāatturas no jebkādiem pasākumiem, kas varētu to pārkāpt vai ierobežot. Ar TKO arī nav saderīgs tiesiskais regulējums, kas kavē tās pienācīgu darbību, pat tad, ja konkrētais jautājums TKO ietvaros nav izsmeļoši noregulēts (spriedums, 2019. gada 13. novembris, *Lietuvos Respublikos Seimo narių grupė*, C-2/18, EU:C:2019:962, 29. punkts un tajā minētā judikatūra).

42 Arī saskaņā ar pastāvīgo judikatūru TKO ir izveidotas uz atvērta tirgus principa; katram ražotajam ir brīva piekļuve tam efektīvas konkurences apstākļos (spriedums, 2015. gada 23. decembris, *Scotch Whisky Association* u.c., C-333/14, EU:C:2015:845, 22. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).

43 Līdz ar to jāpārbauda, vai atteikums piešķirt atļauju kaņepju audzēšanai slēgtā un ar hidroponisko sistēmu aprīkotā vidē, par kādu ir runa pamatlietā, kaitē ar Regulu Nr. 1308/2013 izveidotajai TKO, kura attiecas uz neapstrādātām kaņepēm (*Cannabis sativa*). It īpaši jāpārbauda, vai šāds atteikums ierobežo lauksaimnieku, kuri audzēšanu veic slēgtā un ar hidroponisko sistēmu aprīkotā vidē, piekļuvi kaņepju tirgum efektīvas konkurences apstākļos.

44 Kā tiesas sēdē norādīja Komisija, un citi tās dalībnieki to neapstrīdēja, un kā secinājumu 74.–77. punktā arī norādījis ģenerāladvokāts, šāda audzēšanas sistēma var nest lielāku ražu, patērēt mazāk ūdens resursu, samazināt audzēšanai nepieciešamās platības vairāku ražu novākšanas konkrētā laika posmā dēļ, būt mazāk atkarīga no klimata nekā audzēšana atklātā laukā un to mazāk skar kaitīgie organismi.

45 Līdz ar to šo īpašību dēļ šis audzēšanas veids var atbilst vairākiem LESD 39. panta 1. punktā minētajiem KLP mērķiem, it īpaši tiem, kas ietverti, pirmkārt, šīs tiesību normas a) apakšpunktā, proti, "celt lauksaimniecības ražīgumu, veicinot tehnikas attīstību un panākot lauksaimniecības ražošanas racionālu attīstību un ražošanas faktoru, jo īpaši darbaspēka, optimālu izmantojumu", otrkārt, minētās tiesību normas d) punktā, proti, "nodrošināt piedāvāto produktu pieejamību tirgū", un, treškārt, šīs pašas tiesību normas e) apakšpunktā, proti, "panākt, ka patērētāji piedāvātos produktus saņem par samērīgām cenām".

46 Kā tiesas sēdē arī norādīja Komisija, minēto īpašību dēļ par ieguldījumiem kaņepju audzēšanā slēgtā un ar hidroponisko sistēmu aprīkotā vidē var tikt saņemts Regulas Nr. 1305/2013 17. pantā paredzētais atbalsts.

47 Tāda atļaujas atteikuma, kāds tiek aplūkots pamatlietā, sekas ir tādas, ka lauksaimnieki, kuri audzē slēgtā un ar hidroponisko sistēmu aprīkotā vidē, tiek izslēgti no kaņepju tirgus. Tādējādi šāds atteikums var apdraudēt konkurences attiecības, liedzot dažiem lauksaimniekiem, piemēram, *Biohemp Concept*, gūt labumu no šīm sistēmām, kuru mērķis ir nodrošināt ražošanas faktoru optimālu izmantošanu un tādējādi palielināt kaņepju lauksaimniecisko ražīgumu (pēc analoģijas skat. spriedumu, 2015. gada 23. decembris, *Scotch Whisky Association* u.c., C-333/14, EU:C:2015:845, 21. punkts).

48 Neizdevīgos konkurences apstākļus, kas radušies šiem lauksaimniekiem, pastiprina tas, ka attiecīgais aizliegums var tiem liegt iespēju pieprasīt KLP ietvaros paredzēto atbalstu attiecībā uz ieguldījumiem, kas saistīti ar minētajām sistēmām.

49 Šādos apstākļos, nepastāvot vajadzībai pārbaudīt, vai uz kaņepju audzēšanu slēgtā un ar hidroponisko sistēmu aprīkotā vidē, attiecas vai neattiecas Regulas Nr. 1307/2013 32. panta 6. punktā, uz kuru ir norāde Regulas Nr. 1308/2013 189. pantā, izmantotais jēdziens "platība", ir jāuzskata, ka pasākums, ar kuru tiek aizliegta kaņepju audzēšana slēgtā un ar hidroponisko sistēmu aprīkotā vidē, kāda izriet no pamatlietā aplūkojamās atļaujas atteikuma, kaitē TKO, kas izveidota ar šo pēdējo minēto regulu, ja vien tas nav pamatots ar vispārējo interešu mērķi, ko aptver šī TKO un kas prevalē pār šī sprieduma 45. punktā atgādinātajiem mērķiem.

50 Turklāt, pieņemot, ka šādu pasākumu nevar pamatot ar vispārējo interešu mērķi, ko aptver šī TKO, un tādējādi tas tai kaitē, nevar izslēgt, ka tas var tikt saglabāts. Šajā ziņā jāatgādina, ka TKO izveide neliedz dalībvalstīm piemērot valsts tiesību normas, ar kurām sasniedzams cits vispārējo interešu mērķis, kas nav ar šo TKO aptverts mērķis, pat ja šīs tiesību normas var ietekmēt iekšējā tirgus darbību attiecīgajā nozarē (spriedums, 2019. gada 13. novembris, *Lietuvos Respublikos Seimo narių grupė*, C-2/18, EU:C:2019:962, 30. punkts un tajā minētā judikatūra).

51 Gan vienā, gan otrā šī sprieduma 49. un 50. punktā minētajā gadījumā pasākumam saskaņā ar samērīguma principu ir jābūt piemērotam izvirzītā mērķa īstenošanai un tas nedrīkst pārsniegt to, kas ir nepieciešams šī mērķa sasniegšanai (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2019. gada 13. novembris, *Lietuvos Respublikos Seimo narių grupė*, C-2/18, EU:C:2019:962, 56. punkts un tajā minētā judikatūra), un tas ir jāizvērtē iesniedzējtiesai.

52 Rumānijas valdība apgalvo, pirmkārt, ka aizlieguma audzēt kaņepes slēgtā un ar hidroponisko sistēmu aprīkotā vidē mērķis ir sabiedrības veselības aizsardzība, jo šis audzēšanas veids atbilstoši zinātniskajām analīzēm rada risku, ka šādi audzētos kaņepju augos varētu tikt pārsniegta Regulas Nr. 1307/2013 32. panta 6. punktā paredzētā *THC* satura robežvērtība, un, otrkārt, ka ar šo audzēšanas veidu šīs vielas līmenis nevar tikt efektīvi kontrolēts ne pirms, ne pēc šo augu novākšanas.

53 Šajā ziņā jānorāda, ka saskaņā ar Regulas Nr. 1308/2013 189. panta 1. punktu neapstrādātus kaņepājus, uz kuriem attiecas KN kods 5302 10 00, var importēt Savienībā vienīgi tad, ja tie atbilst Regulas it īpaši Nr. 1307/2013 32. panta 6. punktā un 35. panta 3. punktā paredzētajiem nosacījumiem.

54 Regulas Nr. 1307/2013 32. panta 6. punktā paredzēts, ka platības, ko izmanto kaņepju audzēšanai, ir atbalsttiesīgas tikai tad, ja izmantoto šķirņu *THC* saturs nepārsniedz 0,2 %.

55 No šiem elementiem izriet, ka attiecībā uz kaņepju audzēšanu Savienības likumdevējs ir veltījis īpašu uzmanību sabiedrības veselības aizsardzības mērķim. Lai gan šis vispārējo interešu mērķis, protams, ir jālīdzsvaro ar šī sprieduma 45. punktā atgādinātajiem KLP mērķiem (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2015. gada 23. decembris, *Scotch Whisky Association* u.c., C-333/14, EU:C:2015:845, 28. punkts), no Savienības likumdevēja noteiktās *THC* satura robežvērtības, kas ir 0,2 %, tomēr izriet, ka sabiedrības veselības aizsardzības mērķim ir jāprevalē pār šiem citiem mērķiem gadījumā, ja, kā apgalvo Rumānijas valdība, izrādītos, ka šo robežvērtību ir vieglāk pārsniegt, ja kaņepes audzētas slēgtā un ar hidroponisko sistēmu aprīkotā vidē, un ka turklāt ir pārmērīgi grūti kontrolēt minētās robežvērtības ievērošanu, ja slēgtā un ar hidroponisko sistēmu aprīkotā vidē tiek audzētas kaņepes.

56 Šajā ziņā jāatgādina, ka saskaņā ar piesardzības principu, gadījumos, kad pastāv nedrošība par riska cilvēku veselībai esamību vai nozīmīgumu, dalībvalstīm jābūt iespējai veikt aizsardzības pasākumus, negaidot, lai šo risku pastāvēšana būtu pilnībā pierādīta. It īpaši dalībvalstīm ir jābūt iespējai veikt visus pasākumus, kas pēc iespējas vairāk samazina risku veselībai (spriedums, 2023. gada 5. decembris, *Nordic Info*, C-128/22, EU:C:2023:951, 79. punkts un tajā minētā judikatūra).

57 Turklāt dalībvalstīm, nosakot ierobežojošus pasākumus sabiedrības veselības apsvērumu dēļ, ir jāspēj sniegt atbilstošus pierādījumus, skaidrot, ka tās ir veikušas attiecīgo pasākumu piemērotības, nepieciešamības un samērīguma analīzi, un sniegt visus citus pierādījumus, kas ļauj pamatot to argumentāciju. Tomēr šāds pierādīšanas pienākums nevar sniegties tiktāl, ka kompetentajām valsts iestādēm tiktu prasīts pozitīvi pierādīt, ka neviens cits iedomājams pasākums tādos pašos apstākļos neļautu īstenot iecerēto leģitīmo mērķi (spriedums, 2023. gada 5. decembris, *Nordic Info*, C-128/22, EU:C:2023:951, 80. punkts un tajā minētā judikatūra).

58 Tādējādi iesniedzējtiesai, kurai vienīgajai ir kompetence izvērtēt pamatlietas faktus, ir pienākums, pirmkārt, izvērtēt, vai zinātniskā analīze, uz kuru savos apsvērumos atsaucas Rumānijas valdība, pierāda, ka joprojām pastāv neskaidrības par to, vai pastāv paaugstināts risks, ka tiks pārsniegta Regulas Nr. 1307/2013 32. panta 6. punktā paredzētā *THC* satura robežvērtība šķirņu kaņepju augos, kas ir publicēti "Lauksaimniecības augu sugu šķirņu kopējā katalogā" to audzēšanas slēgtā un ar hidroponisko sistēmu aprīkotā vidē dēļ.

59 Otrkārt, attiecībā uz aizlieguma kaņepes audzēt slēgtā un ar hidroponisko sistēmu aprīkotā vidē piemērotību sabiedrības veselības aizsardzības mērķa sasniegšanai jāatgādina, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru tāds ierobežojošs pasākums kā pamatlietā aplūkotais var tikt uzskatīts par tādu, kas var nodrošināt izvirzīto sabiedrības veselības mērķi, tikai tad, ja tas patiešām atbilst rūpēm to sasniegt un ja tas tiek īstenots saskanīgi un sistemātiski (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2015. gada 23. decembris, *Scotch Whisky Association* u.c., C-333/14, EU:C:2015:845, 37. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).

60 Lai gan nav strīda par to, ka ar šī kaņepju audzēšanas veida aizliegumu tiek novērsts jebkāds risks, ka kaņepju augos tiks pārsniegta Regulas Nr. 1307/2013 32. panta 6. punktā paredzētā *THC* satura robežvērtība un ka tādējādi tas patiešām atbilst rūpēm sasniegt sabiedrības veselības aizsardzības mērķi, iesniedzējtiesai būs jānoskaidro, vai – kā apgalvo *Biohemp Concept* – minēto audzēšanas veidu atļauj citi Rumānijas žudeci, izņemot Albas žudecu, un tas kaitētu šī mērķa saskanīgai un sistemātiskai īstenošanai.

61 Treškārt, iesniedzējtiesai būs jāpārbauda, vai – kā atgādināts šī sprieduma 51. punktā – aizliegums audzēt kaņepes slēgtā un ar hidroponisko sistēmu aprīkotā vidē nepārsniedz to, kas ir nepieciešams, lai sasniegtu izvirzīto sabiedrības veselības aizsardzības mērķi, ņemot vērā LESD 39. panta 1. punktā noteiktos KLP mērķus un TKO pienācīgu darbību. Jāuzskata, ka šis aizliegums pārsniedz to, kas ir nepieciešams, ja sabiedrības veselības aizsardzības mērķi tikpat efektīvi var aizsargāt ar mazāk ierobežojošiem pasākumiem (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2015. gada 23. decembris, *Scotch Whisky Association* u.c., C-333/14, EU:C:2015:845, 40. un 41. punkts).

62 Šajā nolūkā iesniedzējtiesai tostarp būs jāizvērtē, vai pārbaudes uz vietas ar biežumu un atbilstoši kārtībai, ko pamatoti var sagaidīt no kompetentās iestādes, attiecībā uz *THC* saturu slēgtā un ar hidroponisko sistēmu aprīkotā vidē audzētajos kaņepju augos ļautu sasniegt sabiedrības veselības aizsardzības mērķi tikpat efektīvi kā aizliegums slēgtā un ar hidroponisko sistēmu aprīkotā vidē audzēt kaņepes.

63 Ņemot vērā iepriekš minēto, Savienības tiesības attiecībā uz KLP jāinterpretē tādējādi, ka tām nav pretrunā aizliegums dalībvalstī audzēt kaņepes (*Cannabis sativa*) slēgtā un ar hidroponisko sistēmu aprīkotā vidē, ja vien šis aizliegums ir piemērots sabiedrības veselības aizsardzības mērķa īstenošanai un ja, ņemot vērā KLP mērķus, kā arī TKO pienācīgu darbību, tas nepārsniedz to, kas ir nepieciešams sabiedrības veselības aizsardzības mērķa sasniegšanai.

Par tiesāšanās izdevumiem

64 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība izriet no tiesvedības, kas notiek iesniedzējtiesā, tāpēc tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (ceturtā palāta) nospriež:

Savienības tiesības attiecībā uz kopējo lauksaimniecības politiku jāinterpretē tādējādi, ka tām nav pretrunā aizliegums dalībvalstī audzēt kaņepes (*Cannabis sativa*) slēgtā un ar hidroponisko sistēmu aprīkotā vidē, ja vien šis aizliegums ir piemērots sabiedrības veselības aizsardzības mērķa īstenošanai un ja, ņemot vērā kopējās lauksaimniecības politikas mērķus, kā arī tirgu kopīgas organizācijas pienācīgu darbību, tas nepārsniedz to, kas ir nepieciešams sabiedrības veselības aizsardzības mērķa sasniegšanai.

[Paraksti]